

ISHLAB CHIQUARISH SAMARADORLIGINING JAMIYAT IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI O'RNI

Qarshi Turon universiteti Magistranti

Ro'ziyeva Charos Hazratqulovna

Annotatsiya: Mazkur maqolada ishlab chiqarish samaradorligining jamiyat iqtisodiy rivojlanishidagi ahamiyati tahlil qilinadi. Ishlab chiqarish samaradorligini oshirish orqali milliy iqtisodiyot barqarorligi, raqobatbardoshligi hamda aholi farovonligini yuksaltirish imkoniyatlari yoritib beriladi. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar, innovatsiyalar va resurslardan oqilona foydalanishning ishlab chiqarish samaradorligiga ta'siri ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: ishlab chiqarish samaradorligi, iqtisodiy rivojlanish, mehnat unumdorligi, innovatsiya, resurslardan foydalanish, raqobatbardoshlik.

Аннотация: В данной статье анализируется значение эффективности производства для экономического развития общества. Подчеркиваются возможности повышения стабильности, конкурентоспособности и благосостояния национальной экономики за счет повышения эффективности производства. Также рассматривается влияние современных технологий, инноваций и рационального использования ресурсов на эффективность производства.

Ключевые слова: эффективность производства, экономическое развитие, производительность труда, инновации, использование ресурсов, конкурентоспособность.

Abstract: This article analyzes the importance of production efficiency in the economic development of society. The possibilities of improving the stability, competitiveness and well-being of the national economy by increasing production efficiency are highlighted. The impact of modern technologies, innovations and rational use of resources on production efficiency is also considered.

Keywords: production efficiency, economic development, labor

productivity, innovation, resource use, competitiveness.

Kirish

Bugungi globallashuv sharoitida mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi ko'p jihatdan ishlab chiqarish samaradorligiga bog'liq. Ishlab chiqarish samaradorligi iqtisodiy resurslardan oqilona foydalanish, mehnat unumdorligini oshirish va mahsulot tannarxini kamaytirish orqali jamiyat taraqqiyotini ta'minlovchi muhim omil hisoblanadi. Shu sababli ishlab chiqarish samaradorligini oshirish masalasi har bir davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda.

Zamonaviy iqtisodiy sharoitda jamiyat taraqqiyoti va milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi ishlab chiqarish samaradorligi bilan chambarchas bog'liqdir. Ishlab chiqarish samaradorligi iqtisodiy resurslardan oqilona foydalanish, mehnat unumdorligini oshirish hamda yuqori qo'shimcha qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishni ta'minlaydi. Globallashuv va raqobat kuchayib borayotgan bir davrda ishlab chiqarish samaradorligini oshirish har bir davlat uchun ustuvor strategik vazifaga aylanmoqda.

Mamlakat iqtisodiy rivojlanishida ishlab chiqarish samaradorligi nafaqat sanoat tarmoqlarining o'sishiga, balki ijtimoiy sohalarning rivojlanishiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli mazkur maqolada ishlab chiqarish samaradorligining jamiyat iqtisodiy rivojlanishidagi o'rni chuqur ilmiy tahlil qilinadi.

Ishlab chiqarish samaradorligi deganda ishlab chiqarish jarayonida sarflangan resurslar bilan olingan natijalar o'rtasidagi nisbat tushuniladi. Yuqori samaradorlik iqtisodiy o'sish sur'atlarini tezlashtiradi, yangi ish o'rinlari yaratishga hamda aholi daromadlarini oshirishga xizmat qiladi.

Jamiyat iqtisodiy rivojlanishida ishlab chiqarish samaradorligining o'rni, avvalo, mehnat unumdorligining oshishi bilan namoyon bo'ladi. Mehnat unumdorligi yuksalgan sari ishlab chiqarilayotgan mahsulot hajmi ortadi, bu esa ichki bozorni to'ldirish va eksport salohiyatini kengaytirishga imkon beradi.

Shuningdek, innovatsion texnologiyalarni joriy etish ishlab chiqarish

samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biridir. Raqamli texnologiyalar, avtomatlashtirish va modernizatsiya jarayonlari ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirib, mahsulot sifatini yaxshilaydi. Natijada korxonalar raqobatbardoshligi oshib, milliy iqtisodiyotning umumiy rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Resurslardan oqilona foydalanish ham ishlab chiqarish samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Xomashyo, energiya va mehnat resurslaridan tejamkorlik bilan foydalanish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi va ekologik muammolarni kamaytirishga yordam beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda iqtisodiy tahlil, taqqoslash, mantiqiy mushohada va tizimli yondashuv usullaridan foydalanildi. Ishlab chiqarish samaradorligi tushunchasi iqtisodiy nazariya nuqtayi nazaridan o'rganilib, uning jamiyat iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilindi. Shuningdek, ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi asosiy omillar umumlashtirildi.

NATIJALAR

Maqolaning natijalari shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqarish samaradorligi iqtisodiy o'sishning asosiy harakatlantiruvchi kuchlaridan biri hisoblanadi. Samaradorlikning oshishi quyidagi ijobiy natijalarga olib keladi:

- mehnat unumdorligining ortishi va ishlab chiqarish hajmining kengayishi;
- mahsulot tannarxining pasayishi va raqobatbardoshlikning kuchayishi;
- investitsiyalarni jalb etish imkoniyatlarining oshishi;
- yangi ish o'rinlarining yaratilishi va aholi daromadlarining ko'payishi.

Shuningdek, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va raqamlashtirish jarayonlari ishlab chiqarish samaradorligini sezilarli darajada oshirishga xizmat qilayotgani aniqlandi.

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish jamiyat iqtisodiy rivojlanishida hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ayniqsa, resurslardan oqilona foydalanish va ekologik barqarorlikni ta'minlash bugungi kunda dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Samarador ishlab chiqarish nafaqat iqtisodiy foyda

keltiradi, balki ijtimoiy barqarorlikni ham mustahkamlaydi. Bundan tashqari, samarali boshqaruv tizimi va inson kapitaliga investitsiya kiritish ishlab chiqarish samaradorligini oshirishning muhim omillari sifatida namoyon bo'lmoqda. Ta'lim, malaka oshirish va ilmiy-texnik salohiyatni rivojlantirish orqali iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida barqaror o'sishga erishish mumkin.

Xulosa

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqarish samaradorligi jamiyat iqtisodiy rivojlanishining eng muhim va hal qiluvchi omillaridan biri hisoblanadi. Iqtisodiy resurslardan oqilona foydalanish, mehnat unumdorligini oshirish hamda innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqarish jarayonlariga keng joriy etish orqali iqtisodiy o'sish sur'atlarini barqarorlashtirish mumkin. Ishlab chiqarish samaradorligining oshishi, avvalo, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini kuchaytiradi, mahsulot tannarxini kamaytiradi va yuqori qo'shimcha qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bu esa ichki bozorni to'ldirish bilan bir qatorda eksport salohiyatini oshirishga, xorijiy investitsiyalarni jalb etishga xizmat qiladi.

Shuningdek, ishlab chiqarish samaradorligi jamiyatning ijtimoiy rivojlanishiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Samarali ishlab chiqarish yangi ish o'rinlarini yaratadi, aholi daromadlari va turmush darajasining oshishiga zamin yaratadi. Natijada ijtimoiy barqarorlik mustahkamlanib, jamiyat farovonligi yuksaladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqarish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar, raqamlashtirish, zamonaviy boshqaruv mexanizmlari hamda inson kapitalini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, ta'lim va malaka oshirish tizimini takomillashtirish, ilmiy-texnik salohiyatni kuchaytirish ishlab chiqarish jarayonlarining samaradorligini ta'minlovchi asosiy omillar sifatida namoyon bo'ladi.

Xulosa qilib aytganda, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish jamiyat iqtisodiy rivojlanishining mustahkam poydevori bo'lib, barqaror iqtisodiy o'sish, ijtimoiy farovonlik va mamlakatning global iqtisodiy makondagi munosib o'rnini ta'minlashga xizmat qiladi. Shu bois, ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga

qaratilgan strategiyalarni izchil amalga oshirish davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari. – Toshkent: O'zbekiston, 2009. – 56 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 464 b.
3. Samuelson P., Nordhaus V. Economics. – New York: McGraw-Hill, 2010. – 784 p.
4. Porter M.E. The Competitive Advantage of Nations. – New York: Free Press, 1998. – 896 p.
5. Solow R.M. A Contribution to the Theory of Economic Growth // *Quarterly Journal of Economics*. – 1956. – Vol. 70, No. 1. – P. 65–94.
6. Asad o'g'li, R. D. (2025). MINTAQADA SANOAT ISHLAB CHIQARISHNING BAHOLASH OMILLARI. *Journal of new century innovations*, 89(2), 103-105.
7. Abduvaliyev, A. A., Dilmurodov, Z. D., & Rahmatullayev, D. A. (2023). РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ШАРОИТИДА ТУРИЗМ СОҲАСИ ГЕОАХБОРОТ МОДЕЛИНИНГ ЙЎНАЛИШЛАРИ. *Iqtisodiyot va jamiyat*, (5-1 (108)), 959-963.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari to'plami. – Toshkent, 2017–2024 yillar.
9. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari. – Toshkent, 2023.